

Brüsszel, 17.12.2021
COM(2021) 965 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az ISA²-program záró értékelésének eredményei

{SWD(2021) 965}

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Mik az elvárások az ISA ² -programmal szemben?	3
3. Hogyan alakult a helyzet az értékelési időszak során?	4
3.1. Az új európai interoperabilitási keret (EIF) elfogadása.....	4
3.2. Politikai környezet	4
3.3. Egyre összetettebb uniós szabályozási környezet	5
3.4. Digitalizációs beruházások	6
4. Az értékelés megállapításai.....	7
4.1. Milyen mértékben volt sikeres az ISA ² -program?	7
4.2. Milyen változásokat hozott az ISA ² -program a polgárok és a vállalkozások életébe?	9
4.3. Továbbra is relevánsak az ISA ² -program célkitűzései?	11
5. Következtetések és levont tanulságok.....	11
5.1. Az interoperabilitás jelentősége az uniós szakpolitikák végrehajtása szempontjából.....	12
5.2. Az uniós közsféra interoperabilitásának koherens megközelítésétől a stratégiai megközelítéséig	12
5.3. A kiforrott és felhasználóbarát interoperabilitási megoldások kifejlesztése és alkalmazása.....	13
6. A következő lépések	14

1. BEVEZETÉS

A 2016. január 1-jei ISA²-határozat¹ elindította az európai közigazgatások, üzleti vállalkozások és polgárok rendelkezésére álló interoperabilitási megoldásokra vonatkozó ötéves uniós programot (ISA²-program). Ez az ötödik eleme annak az európai bizottsági programsorozatnak², amely az állami szektor interoperábilis megoldásait helyezi a középpontba. Az európai interoperabilitási keretben (EIF) meghatározott interoperabilitás nem technikai kérdés. Sokkal inkább az integrált közszolgáltatásokat lehetővé tevő jogi, szervezeti, szemantikai és technikai követelményekről van szó.

Ez a jelentés az ISA²-program záró értékelésének³ megállapításait és ajánlásait ismerteti. Az ISA²-határozat 13. cikkének (3) bekezdése értelmében a Bizottságnak 2021. december 31-ig kell elvégeznie ezt az értékelést, és tájékoztatnia az Európai Parlamentet és a Tanácsot annak eredményeiről.

A Bizottság egy tanácsadó cég független szakértőinek segítségével végezte el az értékelést⁴. Az értékelést egy szolgálatközi irányítócsoporthoz felügyelte⁵, és azt az európai interoperabilitási keret (EIF) értékelésével, valamint egy olyan, jövőbeli interoperabilitási szakpolitikára⁶ vonatkozó hatásvizsgálattal szorosan összehangolva hajtották végre, amelyre a Bizottság 2022 második negyedévében kíván javaslatot tenni a Parlamentnek és a Tanácsnak.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2240 határozata (2015. november 25.) az európai közigazgatások, üzleti vállalkozások és polgárok rendelkezésére álló interoperabilitási megoldásokra és közös keretekre vonatkozó programnak (ISA² program) mint a közzsféra korszerűsítése eszközének létrehozásáról (HL L 318., 2015.12.4., 1. o.).

² 1. Közösségi hozzájárulás a közigazgatási rendszerek közötti telematikai adatcseréhez ([IDA](#)), 1995–1997; 2. az IDA-program második szakasza ([IDA II](#)), 1999–2004; 3. interoperábilis páneurópai elektronikus kormányzati szolgáltatások közigazgatási rendszerek, gazdasági szervezetek és állampolgárok részére ([IDABC](#)), 2005–2009; 4. európai közigazgatások közötti átjárhatósági eszközök ([ISA](#)), 2010–2015; 5. az európai közigazgatási szervek, üzleti vállalkozások és állampolgárok közötti interoperabilitási megoldások és közös keretek ([ISA²](#)), 2016–2020.

³ Az értékelési folyamatot és annak eredményeit a SWD(2021) 965 final bizottsági szolgálati munkadokumentum ismerteti részletesen a megállapításokat alátámasztó bizonyítékokkal együtt.

⁴ CEPS (2021): Az európai közigazgatások, üzleti vállalkozások és polgárok rendelkezésére álló interoperabilitási megoldásokról szóló program (ISA²) végső értékelését alátámasztó tanulmány, Európai Bizottság, DOI: 10,2799/94683.

⁵ A csoport tagjai a NECT, DEFIS, DIGIT, ECFIN, EMPL, ENER, ENV, ESTAT, FISMA, GROW, JUST, MOVE, NEAR, OP, REFORM, RTD, SANTE, SG és TAXUD főigazgatóságok voltak, valamint a JRC.

⁶ További információk a kezdeményezés jelenlegi állásáról: https://ec.europa.eu/isa2/shaping-future-interoperability-policy_en

2. MIK AZ ELVÁRÁSOK AZ ISA²-PROGRAMMAL SZEMBEN?

Az ISA²-program az alábbi négy célkitűzés megvalósítására törekedett (az ISA²-határozat¹ 1. cikkének (1) bekezdése):

- a) egy **holisztikus uniós megközelítés** kialakítására, fenntartására és előmozdítására az **interoperabilitás vonatkozásában**;
- b) a **hatékony és eredményes. Elektronikus, határokon, illetve ágazatokon átnyúló kapcsolatok** elősegítésére a **hatékonyabb, egyszerűbb és felhasználóbarátabb e-közigazgatás** kialakítására irányuló hozzájárulás érdekében a **közigazgatás nemzeti, regionális és helyi szintjein**;
- c) az **uniós szakpolitikák és tevékenységek végrehajtását támogató interoperabilitási megoldások** feltárására, létrehozására és működtetésére;
- d) az **interoperabilitási megoldások** európai közigazgatások általi **újrafelhasználásának megkönnyítésére**.

E célkitűzések elérése érdekében a program elődje, az ISA-program⁷ eredményeire támaszkodott. Az ISA²-program ugyanakkor hangsúlyt fektetett arra is, hogy zökkenőmentesen illeszkedjen a digitalizációval kapcsolatos tágabb szakpolitikai keretrendszerbe, különösképpen az EU-beli közigazgatások interoperabilitásának tekintetében. Az ISA²-határozat 1. cikkének (2) bekezdése rögzíti, hogy az ISA²-programnak biztosítania kell az interoperabilitás európai interoperabilitási kereten (EIF) belüli egységes értelmezését és annak a tagállami közigazgatási szervek általi végrehajtását.

Az ISA² emellett egyéb olyan szakpolitikai kezdeményezésekhez is hozzá kívánt járulni, mint a 2016–2020-as időszakra vonatkozó e-kormányzati cselekvési terv⁸, valamint több ágazatspecifikus interoperabilitási kezdeményezés (pl. a bel- és igazságügy, az egészségügy és az európai alapok terén)⁹.

Az ISA² 2016. január 1-jétől 2020. december 31-ig tartott, összköltségvetése pedig 130,9 millió EUR volt. Néhány tevékenység jelenleg is folyamatban van. A program az éves folytatólagos munkaprogramban évente meghatározott fellépéseket

⁷ Az (EU) 2015/2240 határozat 1 cikkének (3) bekezdése.

⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Uniós e-kormányzati cselekvési terv 2016–2020, A közigazgatás digitális átalakításának felgyorsítása, 2016. április 19., COM(2016) 179 final.

⁹ Lásd az (EU) 2015/2240 határozat (4)–(19) preambulumbekendését.

finanszírozta. Az ISA² az uniós tagállamok, az Európai Gazdasági Térség egyéb országai és a tagjelölt államok előtt áll nyitva. A 28 (2020-ban 27) uniós tagállam mellett négy másik ország vett részt a programban¹⁰.

3. HOGYAN ALAKULT A HELYZET AZ ÉRTÉKELÉSI IDŐSZAK SORÁN?

Az értékelési időszak alatt a digitalizáció – és konkrétan az interoperabilitás – a társadalom minden szintjén egyre fontosabbá vált. Ennek megfelelően az Európai Bizottság a témát továbbra is prioritásként kezeli.

3.1. Az új európai interoperabilitási keret (EIF) elfogadása

Az EIF az európai digitális egységes piaci stratégiáról szóló közleményben¹¹ és a 2016–2020-as időszakra szóló e-kormányzati cselekvési tervben tervezetteknek megfelelően 2017-ben frissült és kibővült. Az új európai interoperabilitási keret egy közleményben¹² került meghatározásra, és egy interoperabilitási cselekvési terv kísérte. Ez az EIF egy új, a program célkitűzéseivel összhangban álló szakpolitikai keretet biztosított az ISA²-programnak. 2020 februárjában a Bizottság [„Európai adatstratégia”](#) című közleményében¹³ jelentette be, hogy egy megerősített európai interoperabilitási keretet terjeszt majd elő.

3.2. Politikai környezet

Az értékelési időszakban a tagállamok politikai támogatása folyamatos növekedést mutatott. Az [e-kormányzatról szóló tallinni nyilatkozatban](#)¹⁴ az Európai Unió e-kormányzati szakpolitikáért felelős miniszterei kifejezésre juttatták elköteleződésüket több alapelv, köztük az „átjárhatóság mint alapkövetelmény” iránt. Ezt a kötelezettségvállalást újította meg nemrégiben [a digitális társadalomról és az](#)

¹⁰ Izland, Norvégia (2016 óta), Montenegró (2018 óta) és Észak-Macedónia (2020). A program az egyéb harmadik országokkal, valamint nemzetközi szervezetekkel és szervezetekkel való együttműködést is ösztönözte. 2018-ban együttműködési megállapodások aláírására került sor Uruguayjal és Ukrajnával.

¹¹ A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai digitális egységes piaci stratégia, 2015. május 6., COM(2015) 192 final.

¹² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai interoperabilitási keret – Végrehajtási stratégia, 2017. március 23., COM(2017) 134 final.

¹³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai adatstratégia, 2020. február 19., COM(2020) 66 final.

¹⁴ Az ész elnökség alatt, a 2017. október 6-án tartott miniszteri találkozón tett tallinni nyilatkozat az e-kormányzatról.

[értékalapú digitális kormányzásról szóló berlini nyilatkozat](#)¹⁵, amely megállapította, hogy a közszféra digitális transzformációja tekintetében értékalapú megközelítésre van szükség, amely magában foglalja a digitális szuverenitást és interoperabilitást is.

2020 februárjában a Bizottság elfogadta az [Európa digitális jövőjének megtervezése](#)¹⁶ című közleményt, amelynek fő célja a „Digitális korra felkészült Európa” kialakítása. Kulcsfontosságú intézkedésként határozza meg egy olyan **megerősített európai kormányzati interoperabilitási stratégia** kialakítását, amelynek célja a koordináció, valamint a közszektorbeli szolgáltatásokra és adatáramlásokra vonatkozó közös szabványok elfogadásának javítása.

3.3. Egyre összetettebb uniós szabályozási környezet

AZ ISA²-határozat számos uniós szintű, ágazatspecifikus és több területet érintő interoperabilitási tevékenységre is hivatkozik. A program kezdete óta további kulcsfontosságú uniós kezdeményezések is elfogadásra kerültek:

- 2016-ban lépett hatályba az **általános adatvédelmi rendelet**¹⁷, valamint a **honlap-akadálymentesítési irányelv**¹⁸.
- 2018-ban lépett hatályba [az egységes digitális kapuról](#) **szóló rendelet**¹⁹, és a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet is²⁰.

¹⁵ A német elnökség alatt, a 2020. december 8-án tartott miniszteri találkozón tett berlini nyilatkozat a digitális társadalomról és az értékalapú digitális kormányzásról.

¹⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európa digitális jövőjének megtervezése, 2020. február 19., COM(2020) 67 final.

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 119., 2016.5.4., 1. o.).

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2102 irányelve (2016. október 26.) a közszférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről (HL L 327., 2016.12.2., 1. o.).

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1724 rendelete (2018. október 2.) az információkhoz, eljárásokhoz, valamint segítségnyújtó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz hozzáférést biztosító egységes digitális kapu létrehozásáról, továbbá az 1024/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 295., 2018.11.21. 1. o.).

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1807 rendelete (2018. november 14.) a nem személyes adatok Európai Unióban való szabad áramlásának keretéről (HL L 303., 2018.11.28., 59. o.).

- 2019-ben hatályba lépett az **uniós kiberbiztonsági jogszabály**²¹, valamint **más, kapcsolódó jogszabályok**, illetve a **nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv**²² is.
- 2020-ban a Bizottság a **digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályra**²³, az **európai adatkormányzásról szóló rendeletre**²⁴, valamint – a Covid19-váltságra adott válaszként – az **e-egészségügyhöz**²⁵ kapcsolódó interoperabilitási kezdeményezésekre tett javaslatot.

3.4. Digitalizációs beruházások

A közigazgatások Unió-szerte jelentős beruházásokat hajtanak végre szolgáltatásaik és háttériródáik digitalizálása terén. A Covid19-váltság még inkább rávilágított a digitális megoldások fontosságára. Az értékelési időszak alatt az ISA²-n kívül más uniós programok is hozzájárultak a digitalizáció ilyen jellegű ösztönzéséhez:

- A 2017 és 2020 között végrehajtott **strukturálisreform-támogató program**²⁶, amelyet a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó technikai támogatási eszköz követett²⁷.
- A (kutatást és innovációt célzó) **Horizont 2020**²⁸, az **Európai Szociális Alap**²⁹, valamint az **Európai Regionális Fejlesztési Alap**³⁰ is részt vett a digitalizáció

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/881 rendelete (2019. április 17.) az ENISA-ról (az Európai Unió Kiberbiztonsági Ügynökségéről) és az információs és kommunikációs technológiák kiberbiztonsági tanúsításáról, valamint az 526/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 151., 2019.6.7., 15. o.).

²² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1024 irányelve (2019. június 20.) a nyílt hozzáférésű adatokról és a közsféra információinak további felhasználásáról (HL L 172., 2019.6.26., 56. o.).

²³ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a digitális szolgáltatások egységes piacáról (digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály) és a 2000/31/EK irányelv módosításáról, 2020. december 15., COM(2020) 825 final.

²⁴ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az európai adatkormányzásról (Adatkormányzási rendelet), 2020. november 25., COM(2020) 767 final.

²⁵ https://ec.europa.eu/health/ehealth/covid-19_hu

²⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/825 rendelete (2017. május 17.) a strukturálisreform-támogató program 2017–2020-as időszakra vonatkozó létrehozásáról, valamint az 1303/2013/EU és az 1305/2013/EU rendelet módosításáról (HL L 129., 2017.5.19., 1. o.).

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/240 rendelete (2021. február 10.) a Technikai Támogatási Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 1. o.).

²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 1291/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) létrehozásáról és az 1982/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg) (HL L 347., 2013.12.20., 104. o.).

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1304/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 470. o.).

³⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 1301/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a „Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe” célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 289. o.).

finanszírozásában. A **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz**³¹ is fontos finanszírozási forrásnak számít a jövőben, mivel költségvetésének 20 %-át digitális kiadásokra kell majd fordítani.

4. AZ ÉRTÉKELES MEGÁLLAPÍTÁSAI

Az ISA²-program értékelése a különböző módszerekkel gyűjtött mennyiségi és minőségi adatokra épült. Az adatgyűjtés módszerei közé tartozott a másodelemzés, a nyilvános konzultáció, a célzott online felmérés, a mélyinterjú és két, az érdekelt felek részvételével történt műhelytalálkozó is. A konzultációs tevékenységek az ISA² érdekelt felei széles körének részvételét tették lehetővé – az uniós tagállamok és a bizottsági szolgálatok képviselőitől a polgárokon át a szabványügyi szervezetekig.

A jobb adatgyűjtés érdekében az ISA²-program által finanszírozott – 9 csomagra osztott – 54 fellépés közül egy 21 fellépésből álló minta került kiválasztásra. A mintavételhez három, előre meghatározott kritériumot alkalmaztak annak biztosítása érdekében, hogy a kiválasztott fellépések nagymértékben reprezentatívak legyenek a program szempontjából. Az átfogó adatgyűjtést emellett a program öt műszaki interoperabilitásban jártas szakember által elvégzett szakértői értékelése is kiegészítette.

Az értékelés az alábbi hét fő kritériumra összpontosított³²: relevancia, eredményesség, hatékonyság, koherencia, uniós hozzáadott érték, hasznosság és fenntarthatóság.

4.1. Milyen mértékben volt sikeres az ISA²-program?

A konzultációban részt vevő 102 érdekelt féltől gyűjtött adatok³³, a széles körű másodelemzés és a szakértői értékelések alapján az értékelés rámutat, hogy **az ISA² bizonyos előrehaladást ért el célkitűzései teljesítés terén.** Az ISA²-megoldások megkérdezett felhasználói és az ISA²-fellépések megkérdezett gazdái – akik jobban ismerik a programot – általánosságban úgy vélik, hogy a program jelentős utat tett meg a célkitűzéseinek elérése felé vezető úton. Általában véve elmondható, hogy valamennyi megkérdezett érdekképviselői csoport közül a nemzeti és szubnacionális

³¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

³² Lásd a Bizottság minőségi jogalkotási eszköztárának [47. eszközét](#) (2021. július).

³³ Titoktartási és adatvédelmi okokból az értékelő csoport arra kérte a fellépések gazdáit, hogy a konzultációs tevékenységekkel kapcsolatos közvetítőként lépjenek kapcsolatba megoldásaik felhasználóival. E kétlépéses megközelítés korlátozhatta a beérkezett válaszok számát.

közigazgatási szervek válaszadói adták a legalacsonyabb pontszámot a program célkitűzéseinek elérésére vonatkozóan.

Az **általános és konkrét célkitűzéseket** illetően a legtöbb válaszadó és másodelemzés megerősíti, hogy az alábbi célkitűzések bizonyos mértékben megvalósultak vagy nagy mértékben valósultak meg:

- **„Az uniós szakpolitikák és tevékenységek végrehajtását támogató interoperabilitási megoldások feltárása, létrehozása és működtetése”** (5-ből átlagosan 3,43 pont). Az ISA² fellépései különféle módokon járultak hozzá az [EIF](https://ec.europa.eu/isa2/actions/continuously-updating-european-interoperability-strategy_en)³⁴, az [egységes digitális kapu](https://ec.europa.eu/isa2/actions/common-architecture-single-digital-gateway_en)³⁵, a [nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv](https://ec.europa.eu/isa2/solutions/dcat-application-profile-data-portals-europe_en)³⁶, az [e-közbeszerzés](https://ec.europa.eu/isa2/actions/simplifying-public-tenders_en)³⁷, az [INSPIRE-irányelv](https://ec.europa.eu/isa2/actions/elise_en)³⁸, az [Európai statisztikai rendszer](https://ec.europa.eu/isa2/actions/sharing-statistical-services-and-solutions_en)³⁹, valamint a [pénzügyi jogszabályok](https://ec.europa.eu/isa2/actions/towards-better-financial-data-reporting_en)⁴⁰ megvalósulásához.
- **„Az interoperabilitási megoldások további felhasználásának megkönnyítése”** (5-ből átlagosan 3,43 pont). A [Joinup](https://ec.europa.eu/isa2/actions/platform-sharing-knowledge-good-practices-and-it-solutions-public-sector_en) program⁴¹, és a vele azonos nevű platform. átfogó áttekintést nyújt a további felhasználásra rendelkezésre álló, meglévő interoperábilis megoldásokról, ideértve a hozzáférést számos nemzeti, sőt helyi portálhoz is. Az ISA² weboldalán található [interaktív térkép](https://ec.europa.eu/isa2/solutions)⁴² az ISA²-megoldások EU-ban való igénybevételét mutatja be. Még többet lehetne tenni ezek használatának fokozása és további felhasználásuk ösztönzése érdekében, különösen regionális és helyi szinten.
- **„Egy holisztikus megközelítés kidolgozása, fenntartása és előmozdítása az interoperabilitás vonatkozásában az EU-ban”** (5-ből átlagosan 3,39 pont). Az ISA² fontos szerepet játszik az interoperabilitással kapcsolatos tájékozottság növelésében az uniós országokkal való együttműködéshez szükséges struktúrák (ISA²-bizottság) kialakítása, valamint az **EIF végrehajtása** előmozdításának és nyomon követésének támogatása révén.

³⁴ https://ec.europa.eu/isa2/actions/continuously-updating-european-interoperability-strategy_en

³⁵ https://ec.europa.eu/isa2/actions/common-architecture-single-digital-gateway_en

³⁶ https://ec.europa.eu/isa2/solutions/dcat-application-profile-data-portals-europe_en

³⁷ https://ec.europa.eu/isa2/actions/simplifying-public-tenders_en

³⁸ https://ec.europa.eu/isa2/actions/elise_en

³⁹ https://ec.europa.eu/isa2/actions/sharing-statistical-services-and-solutions_en

⁴⁰ https://ec.europa.eu/isa2/actions/towards-better-financial-data-reporting_en

⁴¹ https://ec.europa.eu/isa2/actions/platform-sharing-knowledge-good-practices-and-it-solutions-public-sector_en

⁴² <https://ec.europa.eu/isa2/solutions>

Az ISA²-program kevésbé volt sikeres a „**hatékonyabb, egyszerűbb és felhasználóbarátabb e-közigazgatás nemzeti, regionális és helyi szinten történő kialakításához**” való hozzájárulás terén (5-ből átlagosan 3,20 pont). Az értékelés rámutatott, hogy regionális és helyi szinten még mindig korlátozott a megoldások ismerete és alkalmazása. Hiányzik a stratégiai és holisztikus megközelítés is.

Az ISA²-csomagok keretében végzett tevékenység a tervezett munkához és költségvetéshez viszonyítva **a várakozásoknak megfelelő előrehaladást mutatott.** A teljesítménymutatók különbözősége megnehezítette a program átfogó költséghatékonyágával kapcsolatos következtetések levonását. Azon csomagok esetében, amelyeknél lehetőség nyílt költséghatékony módszerek alkalmazására, **a végfelhasználónkénti (pl. vállalkozásonkénti, polgáronkénti stb.) költségeket alacsonyra becsülték. Az előnyök így meghaladják a kifejlesztett megoldások végső kedvezményezettjeinek költségeit.** Megfelelő fenntarthatósági intézkedések hiányában azonban fennáll annak a kockázata, hogy az előnyök csökkennek.

Az ISA² fellépései közötti jelentős szinergiák és korlátozott mértékű átfedések pozitív képet festenek a program belső koherenciájáról. A kisebb intézkedések prioritásként kezelése azonban növelné a szinergiákat. Az ISA² számos **más, vonatkozó uniós programmal, szakpolitikával és kezdeményezéssel** folytatott szoros együttműködést. Ezt azonban szisztematikusabb módon is meg lehetne valósítani.

4.2. Milyen változásokat hozott az ISA²-program a polgárok és a vállalkozások életébe?

Az ISA² célja az volt, hogy az uniós közigazgatások adminisztratív terhek csökkentésében, illetve felhasználóbarát közszolgáltatások biztosításában (különösen akkor, ha más uniós országok közigazgatásával lépnek kapcsolatba) való segítése révén változást hozzon a polgárok és a vállalkozások életébe. A Bizottság és az Európai Parlament elismerte, hogy a kis- és középvállalkozásokat különösen megviselik az adminisztratív terhek⁴³. Az Európai Unió belüli közigazgatások háttériródi folyamatainak és a rajtuk keresztül zajló adatcseréknek a hatékonyabb integrálása révén megvalósuló közös, tovább használható és interoperábilis

⁴³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0103>;
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0359_HU.html

ügyfélkapcsolati szolgáltatásoknak a végfelhasználók, a polgárok és a vállalkozások hasznára kell válniuk.

Az ISA² hozzájárult az európai közigazgatások közötti általános interoperabilitás javításához szükséges uniós szintű koordinációhoz, ideértve az ügyfélkapcsolati és a háttéroidai megoldásokat is. **A legtöbb válaszadó megerősítette, hogy a nemzeti, illetve szubnacionális kezdeményezések a legtöbb célkitűzés eléréséhez önmagukban csak kis mértékben járultak volna hozzá.** A megoldások konzultációban részt vevő felhasználói, valamint a megkérdezett nemzeti és szubnacionális közigazgatási szervek és programirányításért felelős érdekelt felek maguk is úgy vélik, hogy **egy uniós szintű megközelítés alkalmasabb a közigazgatások és -szolgáltatások interoperabilitásával kapcsolatos kihívások kezelésére.** Ezenkívül az ISA² kisebb költséggel volt képes megvalósítani célkitűzéseit, mint a hasonló nemzeti vagy szubnacionális kezdeményezések. Az érdekelt csoportok legtöbb válaszadója szerint azonban **a határokon átnyúló interakciók költségeinek és adminisztratív terheinek csökkentése tekintetében** ezek a célkitűzések **csak korlátozott mértékben valósultak meg.**

A megoldások felhasználói igényeknek való megfelelése további fejlesztésre szorul. Ezeknek az igényeknek és problémáknak a kezelése várhatóan javul majd az ISA² megoldásainak az európai közigazgatásokban való szélesebb körű alkalmazása révén.

Összefoglalva tehát, a program technikai jellege miatt korlátozott mértékben eredményezett kézzelfogható változásokat a polgárok és a vállalkozások életében. Mindazonáltal uniós hozzáadott értéket teremtett. Az értékelés arra enged következtetni, hogy a program előnyei fenntarthatóvá tehetők az egyes megoldásainak **nyílt forráskódú közösségekben** való továbbfejlesztése, valamint a vállalatok arra való ösztönzése révén, hogy az európai uniós nyilvános licenc⁴⁴. alapján, ingyenes ISA²-megoldások alkalmazásával fejlesszenek ki szolgáltatásokat.

⁴⁴ <https://eupl.eu/>

4.3. Továbbra is relevánsak az ISA²-program célkitűzései?

A program által kezelni kívánt eredeti igények és problémák továbbra is rendkívül relevánsak. A Covid19-világjárvány rámutatott a program és általánosabb értelemben véve az interoperabilitási kezdeményezések relevanciájára is. A pandémia a **meglévő igényeket is sürgetőbbé tette, ideértve a koordináció szükségességét a digitális megoldások uniós szintű végrehajtása során**⁴⁵.

Az érdekelt felek **sérelmezik, hogy az interoperabilitás holisztikus megközelítése támogatott ugyan, de nem biztosított**, ami kiváltképp érvényes az uniós szakpolitikák végrehajtásához biztosított megoldások interoperabilitása tekintetében.

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS LEVONT TANULSÁGOK

Az értékelés összességében **pozitív képet** fest az ISA²-program teljesítményéről. A közszféra interoperabilitása **minden eddiginél relevánsabbnak** minősül **a polgárok és a vállalkozások számára teremtett hozzáadott érték tekintetében**. A program egy olyan, többnyire nem kötelező erejű szakpolitikai keretben valósult meg, amely példa nélküli ütemben fejlődik (3.3. szakasz). A közszféra digitalizációjára irányuló, küszöbön álló jelentős beruházások (3.4. szakasz) megkövetelik az ISA²-program tanulságainak alapos mérlegelését, valamint azt, hogy továbbra is annak elért eredményeire építsünk.

Az említett tanulságok a Digitális Európa program⁴⁶ keretében folytatott további tevékenységek és egy jövőbeli interoperabilitási szakpolitika szempontjából is relevánsak. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk azt, hogy átfogó megközelítésre van szükség az uniós közszféra szakpolitikák és programok közötti interoperabilitásának tekintetében.

⁴⁵ Ebben az összefüggésben az ISA²-program a bevált gyakorlatok cseréjének és a megoldások további felhasználásának egy közös adattár, a Joinup platform „Covid19-re adott digitális válasz” gyűjteménye révén történő elősegítésével reagált.

⁴⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/694 rendelete (2021. április 29.) a Digitális Európa program létrehozásáról és az (EU) 2015/2240 határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 166., 2021.5.11., 1. o.).

5.1. Az interoperabilitás jelentősége az uniós szakpolitikák végrehajtása szempontjából

Az ISA² fellépései továbbra is az uniós szakpolitikák széles körének megvalósításához járultak sikeresen hozzá. Egyre több szakpolitika⁴⁷ gyakorol jelentős hatást az uniós közszféra digitális infrastruktúrájára. A zökkenőmentes végrehajtás és az interoperábilis európai digitális közszolgáltatások biztosításának kulcsa az ágazatspecifikus javaslatok jobb interoperabilitási irányítással történő koordinációjában rejlik. Az uniós tagállamok az olyan esetekben is kérték a koordináció fokozását és a **bevált gyakorlatok cseréjét az uniós szakpolitikák digitális végrehajtása terén**, ha nem áll rendelkezésre központi megoldás. A Covid19-cel kapcsolatos interoperabilitási megoldások rámutattak, hogy az EU-t egyre gyakrabban kérik olyan interoperábilis megoldások biztosítására, amelyeket az országok tovább használhatnak, illetve amelyekhez kapcsolódhatnak.

A hatás túlmutat az uniós tagállamok szintjén. Számos országban a regionális és helyi közigazgatások legalább közösen felelősek a digitális közszolgáltatások biztosításáért. Ennek értelmében előnyt jelentenének számukra **az olyan vonatkozó uniós szakpolitikák, amelyeket alapértelmezetten interoperábilis végrehajtási megoldások kísérnek.**

5.2. Az uniós közszféra interoperabilitásának koherens megközelítésétől a stratégiai megközelítéséig

Az értékelés azt mutatja, hogy a program az EIF végrehajtásával kapcsolatos intézkedések révén hozzájárulhat az uniós közszféra digitális transzformációjára, illetve az interoperabilitásra vonatkozó **koherens megközelítés kialakításához, fenntartásához és előmozdításához.**

Az általános politikai kontextuson (3.2. szakasz) túlmenően a Bizottság nemrégiben egy közleményt fogadott el *„Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized*

⁴⁷ A 3.3. szakaszban említett kezdeményezések mellett 2021-ben az alábbi releváns javaslatokat terjesztették elő: a digitális zöldigazolványról szóló rendeletet, az európai digitális személyazonossági keretet, valamint egy, a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályokat rögzítő rendeletet.

megvalósításának európai módja” címmel⁴⁸. Ez a dokumentum hangsúlyozza az **interoperabilitás biztosításának** szükségességét a kormányzat minden szintjén és a különféle közszolgáltatások között. A Berliini Nyilatkozattal az uniós tagállamok e-kormányzati politikáért felelős miniszterei kiemelték az interoperabilitás fontosságát a digitális szuverenitás szempontjából, valamint az értékalapú digitalizáció előfeltételeként.

A jövőben a lezáratlan kérdések kezelése érdekében gondosan meg kell vizsgálni a különböző lehetőségeket, figyelembe véve az érdekelt felek alábbi igényeit:

- az **interoperabilitás jobb irányításának** szükségessége az uniós országok, valamint a regionális és helyi közigazgatások bevonásával;
- a **digitálisan előkészített uniós szakpolitikák** szükségessége;
- a **strukturált és proaktív együttműködés**, valamint a bevált gyakorlatok cseréjének szükségessége a digitális szolgáltatások fejlesztésében részt vevő valamennyi uniós közigazgatási szint (nemzeti, regionális, helyi) között;
- a **stratégiai és együttműködésen alapuló interoperabilitási tervezés** szükségessége a különböző szakpolitikai programok és finanszírozási kezdeményezések között annak érdekében, hogy a beruházásokat a felhasználói igényeken alapuló, **kulcsfontosságú, kiforrott megoldások** felé lehessen terelni;
- az **európai szabványosítási tevékenységgel való szisztematikus kapcsolatok, valamint a szabványok kulcsfontosságú szerepére vonatkozó fokozott tájékozottság** szükségessége a közsféra minden szintjén a digitális és zöld kettős átállás támogatását illetően;
- a **sikeres megoldások előmozdítása** és az interoperabilitással kapcsolatos folyamatos tájékoztatás szükségessége.

5.3. A kiforrott és felhasználóbarát interoperabilitási megoldások kifejlesztése és alkalmazása

Az értékelés rámutat, hogy a program hasznosnak bizonyult **az interoperabilitási megoldások feltárásának, létrehozásának és működtetésének tekintetében,**

⁴⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Digitális irányító 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja, 2021. március. 9., COM(2021) 118 final.

valamint **azok további felhasználásának előmozdítása terén**. E tevékenységek megerősítése és fenntarthatóságának biztosítása érdekében alaposan meg kell vizsgálni néhány konkrét intézkedést:

- **Összpontosítsanak** arra, hogy **kulcsfontosságú, kiforrott intézkedések egy kisebb csoportját** alakítsák ki, folyamatosan fejlesztve azokat és ösztönözve alkalmazásukat. A kritikus prioritásokra és felhasználói igényekre való összpontosítás szintén növelheti a felhasználói elégedettséget.
- **Biztosítsanak egyablakos ügyintézési rendszert a kiforrott interoperabilitási megoldások számára** annak elősegítése érdekében, hogy azok beépüljenek a meglévő interoperabilitási ökoszisztémába, növeljék a meglévő megoldások láthatóságát, és fokozzák alkalmazásukat **regionális és helyi szinten** is az uniós tagállamok támogatásával.
- **Javítsák a meglévő megoldások minőségét** a felhasználói igények jobb figyelembevételére, valamint a felhasználók megoldások létrehozásába való bevonása által.
- **Támogassák a kísérletezést és az innovációt** azáltal, hogy egy olyan dinamikus folyamatot hoznak létre a megoldások kifejlesztésére, valamint az innovatív megoldásokra irányuló közbeszerzések kiaknázására, amely a megoldások tesztelését és a jobb visszajelzést célzó elszigeteléssel párosul.
- **Ösztönözzék a nyílt forráskódú közösségekkel való együttműködést** a meglévő és jövőbeli megoldások fenntartható és nyílt forráskódú fejlesztése érdekében.

6. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A Bizottság a Digitális Európa program folyamatban lévő megvalósítása és egy jövőbeli interoperabilitási szakpolitika előkészítése során nagy figyelmet fog fordítani a fenti megállapításokra és ajánlásokra. Elemezni fogja őket annak megállapítása érdekében, hogy tényleges problémákról van-e szó, és az uniós tagállamokkal szoros együttműködésben kezeli majd azokat.